

Demografi, befolkningstillväxt och framtidens samhällsbyggande

12 maj 2026

Konferenspartner:

SKANSKA

Surfa i stiltje

Maj 2025

Rapportförfattare: Olshov, Anders

Innehåll:

2. Demografisk chock skapar stiltje 3. Ökade vakanser i bostadsbeståndet 6. Staten tryckte på för massbyggnad 8. Befolkningstillväxten mattas 9. Arbetskraften rasar 11. Flyttväg av svenskar till storstäderna 13. Snart två miljoner över 70 år

Vi har surfat den **demografiska vågen** (transitionen)

Den **demografiska vågens** tre faser:

1. Hög fruktsamhet, höga dödstal
2. Hög fruktsamhet, låga dödstal
3. Låg fruktsamhet, låga dödstal

tidsförskjutning

tidsförskjutning

I fas 2 erhålls en generation som blir större än de övriga – en **demografisk utdelning** erhålls:

Demografisk utdelning = antalet i arbetsför ålder / antalet utanför arbetskraften (barn och ungdomar samt äldre) = stort

Den **demografiska vågens** tre faser:

1. Hög fruktsamhet, höga dödstal
2. Hög fruktsamhet, låga dödstal
3. Låg fruktsamhet, låga dödstal

tidsförskjutning

tidsförskjutning

Den **demografiska utdelningen**

- befolkningstillväxt och hög ekonomisk tillväxt
- ökat kvinnligt arbetsdeltagande
- längre livslängd gör det mer lönsamt att investera i (sina färre) barn och utbildning (produktivitet)
- sparandeöverskott som kan kanaliseras till investeringar

Den demografiska vågens tre faser:

1. Hög fruktsamhet, höga dödstal
2. Hög fruktsamhet, låga dödstal
3. Låg fruktsamhet, låga dödstal

tidsförskjutning

tidsförskjutning

Efter en tid övergår fas 2 till fas 3 – stiltje inträder

- Den stora populationen når pensionsåldern

Demografisk underskott = antalet i arbetsför ålder / antalet utanför arbetskraften (barn och ungdomar samt äldre) = litet

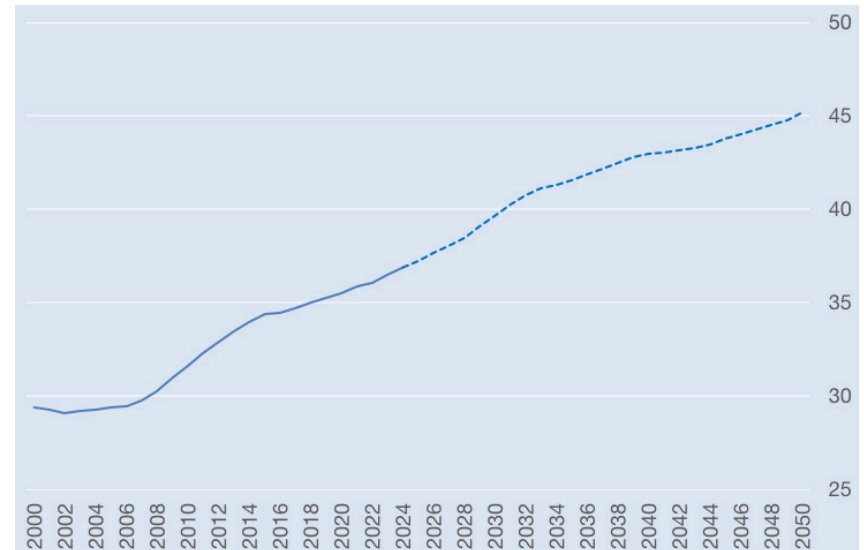
Antalet 70 år och äldre. Prognos SCB 2025-2050

Den demografiska vågens tre faser:

1. Hög fruktsamhet, höga dödstal
2. Hög fruktsamhet, låga dödstal
3. Låg fruktsamhet, låga dödstal

tidsförskjutning

tidsförskjutning

Försörjningskvot Sverige 2000-2050
(Äldre över 65 år per 100 sysselsatta. Prognos SCB)

Konsekvenser:

- Ökad försörjningskvot, ökade kostnader för hälso- och sjukvård, press uppåt på skatter, risk för sämre samhällsservice, lägre underhåll
- Nationellt sparandeunderskott och minskade investeringar
- Ökad sårbarhet gentemot utlandet (import, krig)

Motåtgärder:

- Höjd pensionsålder, automatisering, stimulera barnafödandet, immigration

Den **demografiska vågens** tre faser:

1. Hög fruktsamhet, höga dödstal
2. Hög fruktsamhet, låga dödstal
3. Låg fruktsamhet, låga dödstal

tidsförskjutning

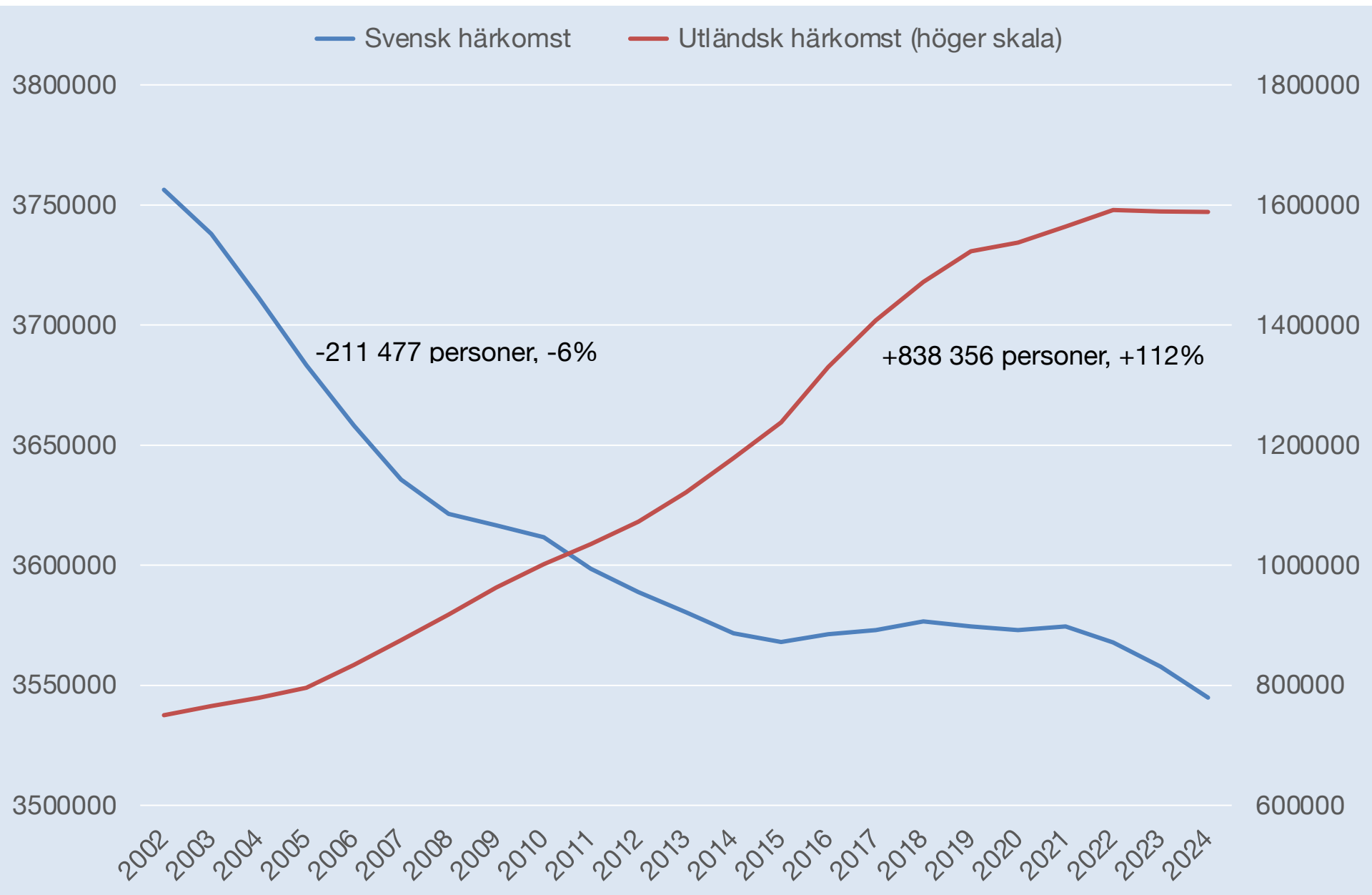
tidsförskjutning

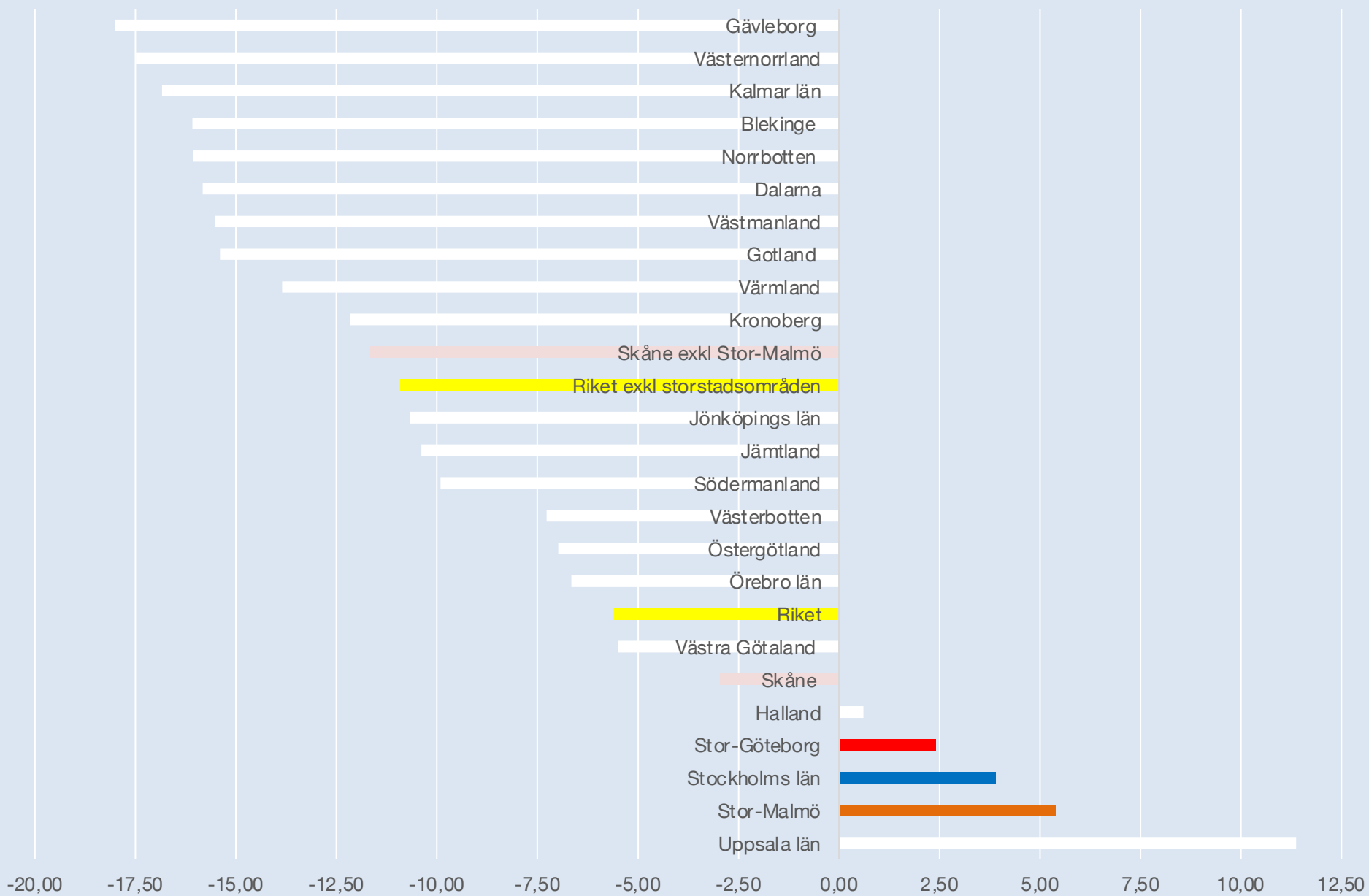
Kan vi inte stanna i fas 2?

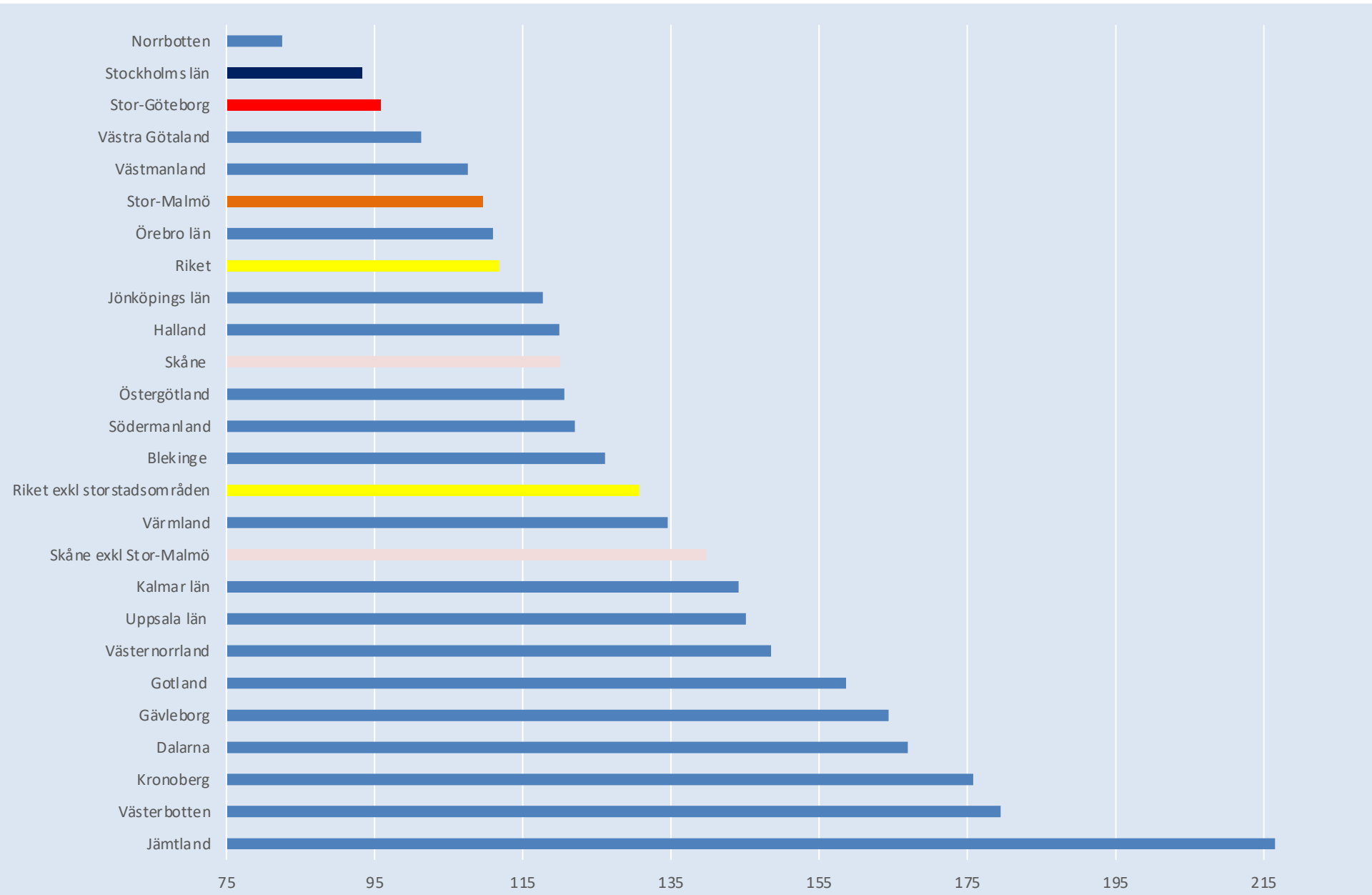
Teorin **Value of children approach** använder en cost-benefit analys av att skaffa barn:

- Många barn i fas 1 innebar riskspridning (hjälp med skörden och på ålderns höst)
- I fas 3 uppnår föräldrar önskat antal barn genom färre födselar då dödligheten är låg. Fördelarna av många barn har avtagit och kostnaderna stigit. Det kan förklara varför personer med kort utbildning (lägre inkomster och sämre hälsa) oftare är barnlösa: 44-46% av alla män och 33-36% av alla kvinnor i DK och SF.

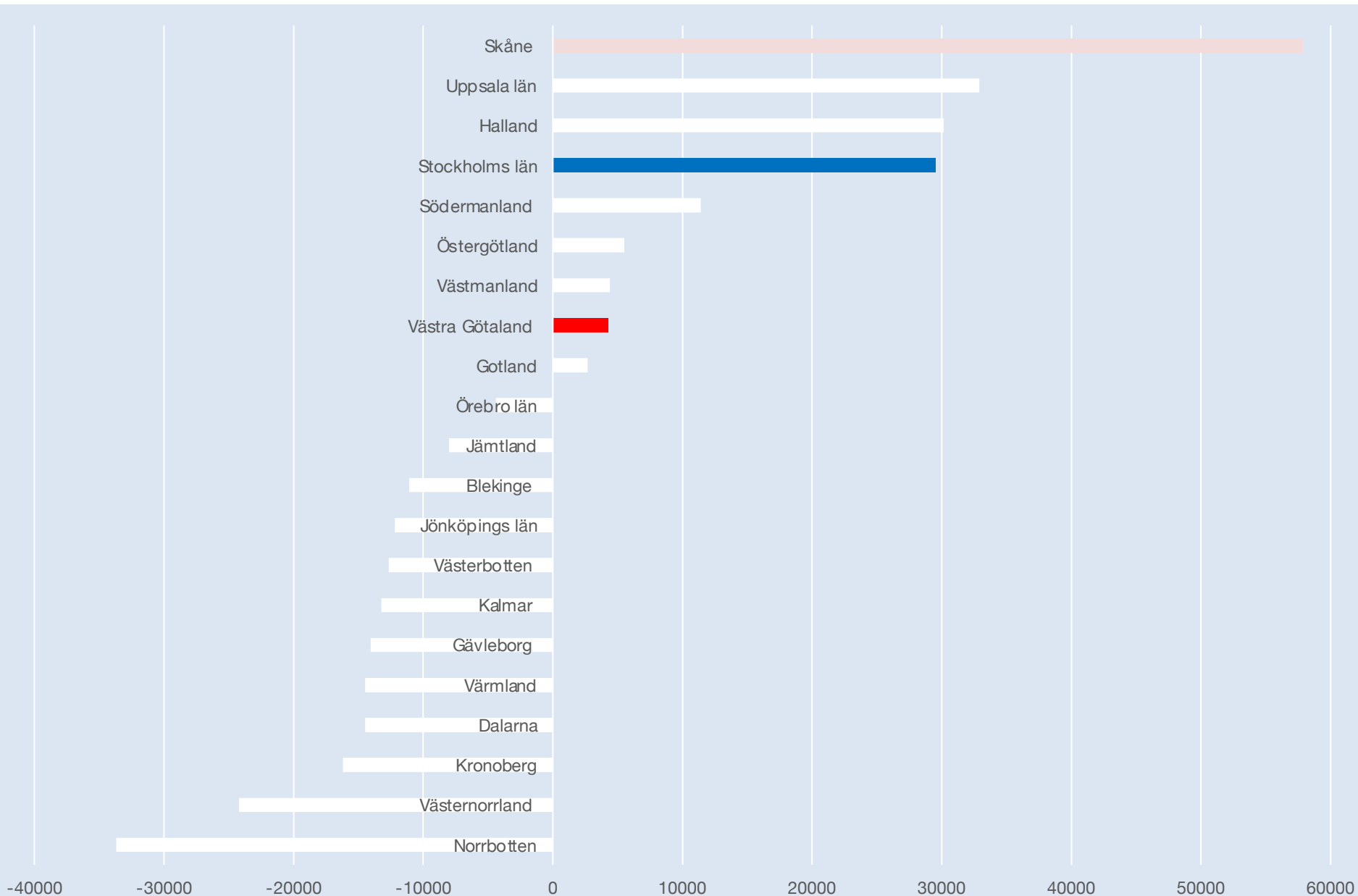

Invånare av svensk bakgrund 0-39 år, förändring 2002-2024 (%)

Inrikes flyttningar mellan länen 2000-2024

Kommun	2000	2024	2050 P	Kommun	2000	2024	2050 P
Sundbyberg	23,2	20,4	31,4	Ljusnarsberg	44,3	68,9	76,3
Solna	28,7	23,7	32,3	Haparanda	35,0	68,9	94,3
Knivsta	0,0	24,2	34,9	Valdemarsvik	37,7	69,0	68,1
Huddinge	17,4	24,7	36,6	Ydre	41,8	69,1	79,3
Haninge	15,8	24,7	33,9	Lysekil	38,2	69,7	75,7
Malmö	30,8	24,7	34,8	Vadstena	39,8	70,1	78,0
Sigtuna	18,0	25,0	36,6	Rättvik	50,0	71,4	74,2
Botkyrka	15,9	25,2	38,0	Gullspång	39,8	73,3	77,2
Göteborg	25,6	25,4	34,4	Sotenäs	46,5	73,9	90,1
Upplands-Bro	16,1	26,0	34,8	Overkalix	50,3	74,1	74,2
Stockholm	25,4	26,1	38,7	Dorotea	53,4	74,7	72,4
Järfälla	20,6	26,6	37,0	Simrishamn	47,1	78,8	90,7
Möndal	24,7	27,5	35,4	Pajala	50,9	80,4	70,6
Södertälje	23,3	27,8	41,2	Overtorneå	47,0	86,6	88,4
Sollentuna	20,5	27,9	40,9	Borgholm	45,8	88,6	105,9

Försörjningskvot per kommun 2000-2050, urval
(Äldre över 65 år per 100 sysselsatta. Prognos SCB)

- De 15 kommuner med lägst försörjningskvot 2000 når 2050 nivåer som vissa av 15 de kommuner med högst försörjningskvot hade 2000
 - De 15 kommuner med högst försörjningskvot når 2050 nivåer som kräver mycket stort stöd från det kommunala utjämningsystemet eller direkt statligt stöd
- > Visar behovet av höjd pensionsålder eller tidigare inträde på arbetsmarknaden

Slutsatser

- Fas 3 i den demografiska transitionen innebär stiltje, men de demografiska förändringarna möts med höjd pensionsålder varför anpassningen sker gradvis.
- Många äldre och invandrare bor utanför storstäderna. Högre risk att investera. Höga kommunalskatter. Hög försörjningskvot. Kraftig befolkningsminskning i mindre kommuner
- Utbildade söker sig till storstadregionerna där de får avkastning på utbildningen. Inrikes flyttning till storstadsregionerna fortsätter. Även storstadsregionerna hamnar i stagnation utan immigration
- Staterna får svårt att öka barnafödandet påtagligt. Världens befolkning fortsätter att öka. Kommer en förnyad immigrationsvåg runt 2040?